

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА 3 1955 ГОДА ●

● NO.42 (3114) ●

● ЧАЦВЕР, 13 лістапада, 2008

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

У дарогу — да суседзяў
Аўтобусы “МАЗ” хутка з’явяцца на вуліцах польскага горада Гданьска **Стар. 2**

Прыцягненне лёсу
Стар. 3

Дасціпнае адлюстраванне часу
Стар. 4

Сустрэчны рух

Новы пункт пропуску з’явіцца на беларуска-польскай мяжы.

Пытанне аб перспектывах стварэння аўтадарожнага пункта пропуску “Сафіёва — Ліпшчаны” абмяркоўвалася ў Кабылянах (Польшча), дзе прайшло пасяджэнне падкамісіі беларуска-польскай міжуродавай каардынацыйнай камісіі па пытаннях трансгранічнага супрацоўніцтва. Прадстаўнікі беларускага і польскага пагранведамстваў, а таксама іншых зацікаўленых органаў узгаднілі пытанне аб забеспячэнні бесперапыннага руху праз мяжу ў пунктах пропуску “Брузгі — Кузніца” і “Бераставіца — Баброўнікі”. Акрамя таго, бакі прызналі неабходным стварэнне спрыяльных умоў для руху аўтобусаў і грузавых аўтамабіляў праз пункт пропуску “Дамачава — Славатычы”, а ў пункце пропуску “Лясная — Рудаўка”, — для пешаходаў і веласіпедыстаў.

Спадчына ад партнёраў

Таццяна Паляжаева

Больш за 50 новых гістарычных выданняў перададзена ў дар Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі ад Латвійскай акадэмічнай бібліятэкі.

Уручэнне кніг адбылося на ўрачыстым адкрыцці выставы “Беларусь — Латвія: дыялог гісторыі, навукі і культуры”. Як адзначыў на ёй дырэктар Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Раман Магульскі, супрацоўніцтва паміж бібліятэкамі Беларусі і Латвіі — лепшы прыклад узаемадзеяння і павагі культурных традыцый абедзвюх дзяржаў. Паводле яго слоў, нацыянальныя бібліятэкі дзвюх краін супрацоўнічаюць ужо больш як дзесяць гадоў, і гэта дае магчымасць абменьвацца шэрагам перыядычных выданняў.

Падпісаны дагавор аб супрацоўніцтве паміж Нацыянальнай бібліятэкай Беларусі і Латвійскай акадэмічнай бібліятэкай. Дзякуючы дакументу, з’явіцца магчымасць наладзіць больш актыўны інфармацыйны і кнігаабмен, а ў будучым стварыць электронную бібліятэку, якая дазволіць абменьвацца калекцыямі, што ўяўляюць гістарычную каштоўнасць.

Зорныя экспанаты унікальнага музея

У музеі касманаўтыкі на радзіме беларускага касманаўта Пятра Клімука

Адзіны ў Беларусі музей касманаўтыкі, які знаходзіцца на радзіме беларускага касманаўта Пятра Клімука — у вёсцы Тамашоўка Брэсцкага раёна, адзначыў свой 30-гадовы юбілей.

У музеі знаходзіцца больш за сто экспанатаў па касмічнай тэматыцы і звязаных з Пятром Клімуком — гэта макеты першага спадарожніка Зямлі і паменшаная копія станцыі “Мір”,

макет першага шматмеснага карабля “Усход”, гідракаамбізон і амартызацыйнае крэсла з касмічнага карабля двойчы Героя СССР касманаўта Пятра Клімука.

“Скіф-500” для навукоўцаў

Суперкамп’ютэр усталююць у інстытуце энергетычных і ядзерных даследаванняў Нацыянальнай акадэміі навук

Вольга Бяляўская

Калі дакладней, у Аб’яднаным інстытуце энергетычных і ядзерных даследаванняў “Сосны” Нацыянальнай акадэміі навук будзе ўстаноўлены суперкамп’ютэр “Скіф-500”.

Зараз у інстытуце ствараюцца сучасныя навучальныя і вылічальныя цэнтры для падрыхтоўкі кадраў вышэйшай кваліфікацыі, якія будуць працаваць на атамнай электрастанцыі. Суперкамп’ютэр “Скіф-500” з прадукцыйнасцю 423,6 мільярдаў аперацый у секунду размесціцца ў адным з такіх вылічальных цэнтраў. Плануецца, што ён будзе ўстаноўлены ўжо ў наступным годзе. Камп’ютэр

будзе ўжывацца для навуковага суправаджэння працэсу будаўніцтва і эксплуатацыі АЭС.

Сёння спецыялісты Аб’яднанага інстытута энергетычных і ядзерных даследаванняў “Сосны” прымаюць непасрэдны ўдзел у вырашэнні пытанняў, звязаных са стварэннем у Беларусі АЭС. У тым ліку — па распрацоўцы пляцоўкі для новага аб’екта, падрыхтоўцы кадраў для атамнай электрастанцыі. “Важна, каб ход выканання праекта актыўна і аб’ектыўна асвятляўся сродкамі масавай інфармацыі, — сказаў генеральны дырэктар інстытута. — Усе павінны ведаць, якія асаблівасці і перавагі выкарыстання атамнай энергіі ў нашай краіне”.

Суперкамп’ютэр “Скіф-500”

ВЕСТКИ

Прымалі з удзячнасцю

Дні культуры Беларусі ў Азербайджане атрымалі шырокі рэзананс у сродках масавай інфармацыі.

Мерапрыемствы Дзён шырока асвятлялі азербайджанскія СМІ, у тым ліку вядучыя тэлеканалы краіны. Сама ж іх праграма знайшла жывы водгук у грамадскасці. Дні культуры Рэспублікі Беларусь былі прымеркаваныя да 15-годдзя ўсталявання дыпламатычных адносін паміж дзвюма дзяржавамі.

Урачыстае адкрыццё Дзён адбылося ў Дзяржаўным тэатры музычнай камедыі. Тут жа прайшоў гала-канцэрт майстроў мастацтваў Беларусі. Азербайджанскі глядач змог пазнаёміцца з творчасцю Дзяржаўнага ансамбля танца Беларусі, ансамбля “Сябры”, Тэатра песні Ірыны Дарафеевай, пераможцы дзіцячага конкурсу “Еўрабачанне-2005” Ксеніі Сітнік, салісткі Белдзяржфілармоніі Людмілы Лазарчык, лаўрэатаў міжнародных конкурсаў Пятра Ялфімава і Гюнеш Абасавай.

Беларускія майстры мастацтваў таксама выступілі з вялікім канцэртам у Сумгаіце, пабраціме горада Магілёва, а ў тэатры песні імя Рашыда Бейбутова прайшоў сольны канцэрт Ірыны Дарафеевай. У Мастацкай галерэі Баку адкрылася выстава работ народнага мастака Беларусі Гаўрыла Вашчанкі, а ў сталічных кіна-тэатрах дэманстраваліся новыя беларускія фільмы: камедыя “На спіне ў чорнага ката” Івана Паўлава і “Шчыт Айчыны” Дзяніса Скварцова.

Інтарэс не паменшыўся

Нацыянальная выстава Беларусі прайшла ў Дубаі.

Экспазіцыя была арганізавана ў Сусветным гандлёвым цэнтры. Тут прадставілі сваю прадукцыю больш як 80 вядучых беларускіх прадпрыемстваў. Значную частку экспазіцыі займалі прамысловыя прадпрыемствы: МАЗ, БелАЗ, “Магілёўліфтмаш”, заводы прыбора- і станкабудавання. Даволі шырока экспанавалі сябе вытворцы мэблі, прадуктаў харчавання і іншых тавараў народнага спажывання.

Гэта ўжо другая нацыянальная выстава Беларусі ў Аб’яднаных Арабскіх Эміратах.

У дарогу — да суседзяў

Аўтобусы “МАЗ” хутка з’являцца на вуліцах польскага горада Гданьска

Лілія Крапівіна

Гэтая інфармацыя ў ліку іншых была агучана на рэгіянальным Беларуска-паморскім эканамічным форуме, які праходзіў у Гданьску. Раней быў праведзены тэндэр па закупку гарадскую транспартную Гданьска каля 20 аўтобусаў сярод вядучых аўтамабільных фірм Еўропы. У ліку пераможцаў тэндэра і Мінскі аўтамабільны завод. Як паведаміў намеснік прэзідэнта гэтага горада Мацей Лісіцкі, польскі бок зацікаўлены таксама ў адкрыцці зборачнай вытворчасці беларускіх тралейбусаў у Любліне.

Саветнік-пасланнік пасольства Беларусі ў Польшчы Уладзімір Чушаў адзначае, што эканамічны дыялог паміж Беларуссю і Польшчай у апошні час набывае ўсё большую дынаміку, рэгіянальнае ўзаемадзеянне таксама іграе значную ролю.

Як падкрэсліў генеральны консул консульства Беларусі ў Гданьску Руслан Есін, неабходна задзейнічаць усе механізмы супрацоўніцтва. І тут вялікае значэнне надаецца рэгіянальным сувязям. Для гэтага і праводзіцца ў Гданьску другі рэгіянальны Беларуска-паморскі эканамічны форум.

А вось кіраўнік гарадской рады горада Гданьска Багдан Алешак адзначае важную ролю консульства Беларусі ў Гданьску ў наладжванні рэгіянальных адносін у галіне эканомікі, бізнесу, культуры.

Па яго словах, “калі з’яўляецца ініцыятыва нешта зрабіць для Беларусі, мы яе заўсёды падтрымліваем”. У якасці прыкладу Багдан Алешак прывёў адкрыццё ў 2007 годзе ў Гданьску памятнага знака беларускаму паэту Янку Купале і шматлікія іншыя мерапрыемствы.

Новыя аўтобусы МАЗ на вуліцах Мінска — з’ява прывычная

Славісты свету з’являюцца ў Мінску

Беларусь выбрана месцам правядзення XV з’езда аўтарытэтай міжнароднай арганізацыі

Адам Мальдзіс

Пра тое, што славістаў у нас не дужа ведаюць, сведчыць даволі тыповае пытанне, якое пачуў днямі ў Мінску: “Ну, добра, я разумею, хто такія беларусісты, гэта беларусы, якія жывуць за рубяжом. А вось як да іх датычацца славісты? Гэта славяне, якія жывуць у неславянскіх краінах?”. Я ў каторы раз патлумачыў: “Не абавязкова. Гэта і славяне, якія жывуць на сваёй радзіме, і неславяне, якія рассяяны па ўсім свеце, прыкладна ў 40 краінах. Яднае іх тое, што яны даследуюць славянскія культуры. Як і беларусісты — найперш вучоныя з іншых краін, якія цікавяцца нашай мовай, літаратурай, гісторыяй. Беларусістыка, як і русістыка, украіністыка, чэхістыка і гэтак далей, уваходзіць у склад славістыкі”. “Ну, і дзе ж сталіца, цэнтр той славістыкі? Мусіць, у Маскве?” — працягваў цікавіцца суразмоўца. “Не, цэнтр з 1955 года вандруе па крузе, але абавязкова — па славянскіх краінах. Неславяне ахвотна прыязджаюць на прэстыжныя з’езды, якія адбываюцца раз у пяць год. На чарговым рашаецца, дзе будзе наступны. Туды ж на пяць год пераходзіць уся сусветная славістычная ўлада. А старшыня нацыянальнага камітэта славістаў (імі ў Беларусі былі вучоныя і пісьменнікі такой меры, як Пятро Глебка, Міхаіл Суднік, Аркадзь Жураўскі, Іван Навуменка, а Кандрат Крапіва ўваходзіў у склад камітэта) аўтаматычна становіцца старшынёй камітэта міжнароднага”.

Мой суразмоўца заўважыў, што не чуў, каб такое адбывалася ў Мінску. А яно і не адбывалася дасюль. Калі не раз даходзіла чарга да Беларусі, абавязкова ўзнікала

нейкая перашкода: то сродкаў не ставала, то чыёйсьці згоды. Але цяпер сітуацыя нарэшце змянілася. Чарговы з’езд, натуральна пры ўзгадненні з уладамі, адбудзецца ў Мінску.

Змяшчаем, як сёння кажуць, эксклюзіўны матэрыял — тэкст выступлення на заключным пасяджэнні апошняга з’езда славістаў дырэктара Інстытута мовы і літаратуры імя Якуба Коласа і Янкі Купалы Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Аляксандра Лукашанца. Ён цяпер — кіраўнік усіх славістаў свету!

XIV міжнародны кангрэс славістаў адбыўся на пачатку восені ў македонскім горадзе Охрыд. На ім сабралася навуковая эліта з прыкладна 40 вядучых краін свету. Беларуская дэлегацыя складалася з 20 аўтарытэтных філолагаў і гісторыкаў, якія выступілі з дакладамі.

Калі ласка, у госці!

Аляксандр Лукашанец

Дазвольце выказаць удзячнасць Міжнароднаму камітэту славістаў за прынятае рашэнне аб правядзенні наступнага, XV Міжнароднага з’езда славістаў у 2013 годзе ў Беларусі — Мінску. Асабіста я глыбока крануты абраннем мяне на пасаду старшыні Міжнароднага камітэта славістаў. Я расцэньваю гэта як прызнанне беларускай славістычнай навукі.

Беларускі народ мае багатую шматвяковую гісторыю, арыгінальную культуру, адметную мову. Традыцыі беларускага пісьменства пачалі актыўна развівацца з прыняццем хрысціянства і атрымалі шырокае распаўсюджанне ў гэтай частцы славянства. Цывілізаванаму свету добра вядомы імёны такіх усходнеславянскіх і беларускіх асветнікаў, як Ефрасіння Полацкая, Кірыла Тураўскі, Мікола Гусоўскі і многія іншыя. Беларуская зямля падарыла

свету выдатнага прадстаўніка еўрапейскай Рэфармацыі, усходнеславянскага першадрукара Францыска Скарыну, які друкаваў свае кнігі “для добрага навучання простым людзям. Захавалася велізарная колькасць помнікаў старабеларускага пісьменства разнастайных жанраў, якія складаюць не толькі нацыянальны скарб беларускай культурнай спадчыны, але і з’яўляюцца значнай часткай сусветнай духоўнай культуры.

Унікальным запаведнікам славянскіх старажытнасцей з’яўляецца Беларускае Палессе, дзе ў некранутым выглядзе захаваліся самыя архаічныя моўныя рысы, элементы традыцыйнай народнай культуры, вывучэнне якіх садзейнічае больш поўнаму і ўсебаковому асэнсаванню этнагенезу славян, іх ўзаемасувязей і ўзаемадзеяння з іншымі народамі і культурамі.

Нягледзячы на многія складаныя і трагічныя старонкі

сваёй гісторыі, беларусы здолелі захаваць сваё непаўторнае этнічнае аблічча, адметную мову, стварыць багатую і арыгінальную літаратуру, сфарміраваць уласную сістэму нацыянальнага менталітэту і светаўспрымання. Сёння наша краіна можа ганарыцца адсутнасцю міжэтнічных і міжканфесійных канфліктаў, якія, на жаль, становяцца звычайнай з’явай у сучасным цывілізаваным і высокатэхналагічным свеце.

Правядзенне ў Беларусі юбілейнага XV Міжнароднага з’езда славістаў не толькі стане выключна важнай падзеяй у культурным і навуковым жыцці нашай краіны, але і будзе садзейнічаць пашырэнню славістычных даследаванняў, павышэнню ўвагі грамадства да гуманітарных праблем, усведамленню каштоўнасці і непаўторнасці нацыянальнай адметнасці і спецыфікі, якім няма альтэрнатывы ў сучасным свеце.

Хачу запэўніць, што Беларускі камітэт славістаў, славістычная і гуманітарная грамадскасць нашай краіны прыкладуць усе намаганні, каб захаваць і прадужыць традыцыі міжнародных з’ездаў славістаў, павысіць і ўзмацніць прэстыж і аўтарытэт славістычнай навукі ў свеце. У сувязі з гэтым я хачу выказаць асаблівыя словы падзякі ўсім прадстаўнікам неславянскіх краін, якія сваёй навукай і выкладчыцкай дзейнасцю спрыяюць пашырэнню ведаў пра славянскія мовы, літаратуры, культуры і традыцыі ў свеце. Мы запрашаем усіх жадаючых праз пяць гадоў у Беларусь. Я спадзяюся, што ўдзельнікі і госці XV Міжнароднага з’езда славістаў змогуць ацаніць і прыгажосць нашай краіны, і гасціннасць беларускага народа.

На XIV міжнародным кангрэсе славістаў у Македоніі

Прыцягненне лёсу

Ураджэнцы беларускіх зямель з даўніх часоў не былі чужымі ў расійскіх гарадах і вёсках. У XVIII ст., напрыклад, яны стала пражывалі ў многіх губернях еўрапейскай часткі Расіі. Беларускія пасяленні існавалі ў Курскай, Пензенскай губернях, невялікая іх колькасць была і ў Арлоўскай, Калужскай. Ёсць звесткі, што ў Ржэўскім павеце Цвярской губерні ў першай палове XVIII ст. беларусы (іх там называлі тудажляне) складалі дзiesiąтую частку насельніцтва. Асабліва ж шмат беларусаў — каля 53 працэнтаў ад усіх жыхароў — пражывала на канец XVIII ст. у Смаленскай губерні, што, дарэчы, дало падставы даследчыкам-этнографам называць гэтыя тэрыторыі этнічна беларускімі.

Уключэнне ў агульнарасійскі рынак прывяло да інтэнсіўнага развіцця ў асяродку беларускіх сялян адыходніцтва. Яны ішлі з родных месцаў, шукалі працу пераважна на рускіх тэрыторыях. Тысячы беларусаў у сярэдзіне і другой палове XIX ст. адпраўляліся на заробкі ў Пецярбург. Найперш гэта былі ўраджэнцы з паўночных і ўсходніх частак Беларусі. Пасля адмены прыгоннага права міграцыі на ўсход набылі масавы характар. Добраахвотнаму перасяленню папярэднічала прымусовае высыланне ў Сібір удзельнікаў паўстанняў 1830-1831, а таксама 1863-1864 гадоў. Пазней беларусы добраахвотна перасяляліся ў Паволжа, на Паўночны Каўказ, у Сярэдняю Азію і Сібір. Даследчыкі сцвярджаюць, што ў 1885-1914 гадах толькі ў Сібір перасялілася 550 тысяч беларусаў. У Пецярбургу да 1917 года беларусы былі другой па колькасці этнічнай групай пасля вялікаросаў.

Міграцыі беларусаў у Расію прадаўжаліся і пасля 1917 года. У прыватнасці, інтэнсіўная плынь перасяленцаў ішла ў Сібір. Як царскі ўрад, так і савецкая ўлада імкнуліся надаць гэтам працэсу арганізаваны характар. Планаваліся памеры новых селішчаў, вывучаліся гісторыя, побыт беларусаў-перасяленцаў — напрыклад, у 1929 годзе была арганізавана спецыяльная экспедыцыя АН БССР. Дарэчы, па перапісе 1926

года ў Сібіры налічвалася ўжо 371840 беларусаў.

У другой палове 1920-х гадоў беларусы на тэрыторыі РСФСР атрымалі магчымасць для развіцця ўласнай культуры і мовы. У шэрагу рэгіёнаў (у Сібіры, на Урале, Далёкім Усходзе, Пскоўшчыне, Смаленшчыне, Браншчыне) пашыралася сетка беларускіх нацыянальных школ. Пераважна

пачатковых, якія

адкрываліся ў месцах кампактнага пражывання беларусаў. А ў 1926 годзе ў Маскве і Ленінградзе — там жыло адпаведна каля 15 і 18 тысяч беларусаў — працавалі беларускія клубы, дзейнічалі белсекцыі творчых аб'яднанняў пісьменнікаў, у далейшым Маскоўскі і Ленінградскі саюзы пісьменнікаў.

Беларускія

студэнты некаторых вун Расіі аб'ядноўваліся ў нацыянальныя студэнцкія зямляцтвы. Напрыканцы 1920-х — пачатку 1930-х гадоў стала больш выдавацца і кніг на беларускай мове.

Ствараліся на тэрыторыі Расіі і беларускія сельскія саветы. Напрыклад, у 1924-1926 гадах у Сібіры быў утвораны 71 такі савет, у Далёкаўсходнім краі — 26. На Урале да 1 кастрычніка 1928 года было 11 беларускіх сельсаветаў. Рабіліся нават спробы арганізацыі беларускіх нацыянальных раёнаў. Так, у першай палове 1930-х у складзе тагачаснай Уральскай вобласці існаваў Таборынскі нацыянальны беларускі раён, планавалася стварыць яго і на тэрыторыі Омскай вобласці. Аднак у сярэдзіне 1930-х гадоў ва ўмовах ціску ўлад і рэпрэсій культурнае жыццё нацыянальных меншасцяў, у тым ліку беларусаў, амаль поўнасцю згарнула.

Сёння прадаўжаецца працэс стварэння ў розных рэгіёнах Расіі беларускіх нацыянальна-культу-

турных аб'яднанняў. Напрыклад, у Сургуце ў 2003 годзе прайшоў устаноўчы сход рэгіянальнай нацыянальна-культурнай аўтаноміі "Беларусы Югры": аб'ядналіся беларускія грамадскія арганізацыі, якія дзейнічаюць на тэрыторыі Ханты-Мансійскай акругі. У Іркуцку, як вядома, актыўна працуе "Таварыства беларускай культуры імя Яна Чэрскага", выдаецца газета "Маланка", тыраж якой рассылаецца суайчыннікам у розныя краіны. Дарэчы, на VIII з'ездзе арганізацыі, які прайшоў сёлета ў Красавіку, адзначалася, што толькі на пачатку XX ст., у часы Сталыпінскай рэформы, у Прысяянне (цяперашняя Іркуцкая вобласць) перасялілася да мільёна (!) беларусаў. У Башкірыі дзейнічае Рэспубліканскі беларускі нацыянальна-культурны цэнтр "Сябры", створаны ў 1996 годзе. Свае суполкі маюць беларусы Рэспублікі Комі, Новасібірска, Краснаярскага краю і многіх іншых расійскіх рэгіёнаў.

У Санкт-Пецярбургу, дзе цяпер пражывае каля 160 тысяч беларусаў, створана Міжрэгіянальная грамадская арганізацыя Расійска-Беларускага Брацтва. Тым, хто жадае атрымаць дадатковую інфармацыю пра нашу дзейнасць і наладзіць супрацоўніцтва, можна пісаць на электронны адрас Roman_Lunev@mail.ru.

Раман Лунёў,
аспірант Расійскага дзяржаўнага педагогічнага ўніверсітэта імя А.І. Герцэна

Адметнасці шчырага захаплення

У Чыкага выйшла чарговая кніга нашага земляка, вядомага літаратуразнаўца Цімафея Ліякумовіча

Людміла Мінкевіч

Кніга "Прописаны в сердце" (2008, на рускай мове) пабудавана ў форме дарожных нарысаў аб наведванні Ізраіля і Беларусі. Ліякумовіч з любоўю да народаў і з увагай да побытавых дробязей расказвае аб гісторыі, прыродных асаблівасцях і праблемах гэтых краін, скіроўваючы ім шчырыя пажаданні мірнай светлай будучыні. Ізраіль, сцвярджае Ліякумовіч, адразу бярэ ў палон чалавечую душу... Яго нататкі аб наведванні старажытнага Іерусаліма, дынамічнага Тэль-Авіва, маладога Аштода і іншых ізраільскіх гарадоў не выклікаюць у гэтым сумнення. Краіна святынь. Гара Галгофа, рака Іардан, Сцяна плачу здольны сарваць нават з вуснаў няверуючага словы першай малітвы. Краіна ўзнікнення сусветных рэлігій: і сёння тут суседнічаюць сінагогі, мячэці і хрысціянскія храмы. Краіна кантрастаў. Шырокія

праспекты з хуткімі аўтамабілямі і вузкія вулачкі з павольнымі асламі, жанчыны з чадрой на твары і дзяўчаты ў кароткіх спадніцах... Краіна шматпакутнага, але моцнага, непакорнага народа, які здолеў адрадыць сваю Радзіму. Большая ж частка кнігі прысвечана сустрэчы з Беларуссю. І не дзіўна. "Высакародны чалавек не зможа заставацца раўнадушным да таго, што адбываецца на пакінутай зямлі, — дзеліцца сваімі думкамі Цімафей Ліякумовіч — а па магчымасці паспрабуе і наведаць краіну, з якой вымушаны быў эміграваць." Асабліва мясціны, звязаныя з яго біяграфіяй. Для Ліякумовіча гэта ў першую чаргу Брэст, ва ўніверсітэце якога ён амаль чвэрць стагоддзя заваў кафедру рускай і замежнай літаратуры. Тут многае змянілася: універсітэт сёння без цяжкасцей забяспечвае сваіх

супрацоўнікаў далёкімі камандзіроўкамі, стала прасцей друкавацца... Бачны зрухі і ў горадзе у цэлым: шэры Брэст канца XX стагоддзя ператварыўся ў маляды і светлы горад. Як грыбы ў добрае надвор'е, выраслі тут шматлікія храмы, лядовы палац, будынкі арыгінальнай архітэкту-

ры... Цеплыней вее ад успамінаў Ліякумовіча аб наведванні Белавежскай пушчы. Аўтар замілоўваецца прыгажосцю цнатлівай прыроды, захапляецца багаццем расліннага і жывёльнага свету Беларусі. Уразіла і Камянецкая вежа (XIII ст.) — унікальны помнік, што захаваў сваю першатворную прывабнасць. Наступны прыпынак — Мінск. Найбольш цікавае аўтара як гасця — да новых сталічных будынкаў, як даследчыка праблем беларускай славеснасці — да літаратурных музeyaў, у першую чаргу, да купалаўскага: менавіта адсюль пачалася прафесійная даследчая праца нашага земляка. Шматлікія помнікі класікам на вуліцах горада — доказ шанавання "выдатных сыноў", прычым як сваёй краіны (Колас, Купала, Багдановіч), так і замежжа

(Пушкін, Шаўчэнка), адзначае пісьменнік... Сустрэўся Ліякумовіч і з жывымі творцамі слова: Міколам Аўрамчыкам, Міхаілам Ткачовым... Пабыўаў у рэдакцыі газеты "Голас Радзімы", пра якую знайшоў цёплыя словы. Бабруйшчына, дзе пачыналася настаўніцкая праца Ліякумовіча, сустрэла яго абноўленымі будынкамі і выявай вясялага пузатага бабра — сімвала горада. Найбольш уражвае, што ў вёсцы Цялуша, дзе калісьці працаваў пісьменнік, знаходзіцца магіла старэйшай унучкі Пушкіна — Наталлі Аляксандраўны. Нашчадкі — да літаратурных музeyaў, у першую чаргу, да купалаўскага: менавіта адсюль пачалася прафесійная даследчая праца нашага земляка, якому ён у 1991 годзе прысвядзіў цэлую кнігу. Мазыр, беларуская Швейцарыя з непаўторнымі ўзгорыстымі ландшафтамі і ціхаструменнай Прыпяццю, — горад дзяцінства і юнацтва Цімафея. Чыстыя і добрыя ўспаміны навеялі аўтару знаёмыя мясціны,

дзе садзіў дрэўцы ў парку, гуляў у футбол з анучным мячыкам. Кнігу Ліякумовіча можна назваць своеасаблівай мініэнцыклапедыяй Ізраіля і Беларусі. Толькі не сухой і цяжкой для ўспрымання, але поўнай жывых, трапяткіх уражанняў, лірычных адступленняў і разваг. Любуючыся чароўна белымі аблокамі на ізраільскім небе, што ўяўляліся яму разрозненым статкам авечак, ён разважае, чаму гэта людзі не могуць жыць мірна, радавацца зямной і нябеснай прыгажосці. А беларускія бярозкі пасля дзевяцігадовага развігання саграваюць яму сэрца, нагадваючы чыстых і нявінных казачных нявест. У кнізе можна знайсці таксама багаты ілюстрацыйны матэрыял аб жывапісных і знамянальных мясцінах дзвюх краін. Усё, што аўтар бачыў, чуў, ён прапусціў праз сябе, сваё нераўнадушнае сэрца, апісаў са шчырай зацікаўленасцю, захапленнем.

ТВОРЧАСЦЬ

Дасціпнае адлюстраванне часу

Як лепей усвядоміць мінулае? Так, варта чытаць гістарычную літаратуру, глядзець кінастужкі, наведваць музеі. А вось каб лепей адчуць час дзесьці ад сярэдзіны ХХ стагоддзя, дастаткова наведваць сталічную галерэю ЛаСандр-арт. Там наладжана выстава твораў мастака Яўгена Красоўскага. Па яго жывапісных работах таксама можна чытаць гісторыю. І што вельмі важна — з усімі адценнямі, без якіх нельга зразумець тагачасны змест жыцця.

Выстава, якая прысвячалася творчасці мастака Яўгена Красоўскага, стала адметнай падзеяй для аматараў сапраўднага мастацтва

Віктар Міхайлаў

Нарадзіўся Красоўскі ў 1908 годзе ў Баку. Але ўся яго творчая дзейнасць была звязана з Беларуссю. Свой шлях як мастак ён пачаў у Беларускім дзяржаўным тэатры, дзе ў 1924 годзе шаснаццацігадовым юнаком працаваў дэкаратарам. Тэатр захапіў Красоўскага, далучыў яго да прыгожага свету, які называецца мастацтвам. І, зачараваны, ён прыйшоў спачатку ў студыю на рабфаку. Потым дарогі творчасці прывялі ў Віцебскі

мастацкі тэхнікум. Вучыўся там, і не было ніводнай выставы, дзе ён не паказваў свае новыя работы.

У Яўгена Красоўскага, сапраўды, шырокі творчы дыяпазон майстра. Гэта заўважаем адразу, калі знаёмімся з работамі, што выстаўлены ў галерэі. Тэматычныя карціны і пейзажы, партреты і нацюрморты, паэтычныя акварэлі даюць уяўленне аб яго мастацкіх прыхільнасцях і магчымасцях. У творах Красоўскага — подых жыцця, працоўны

энтузіязм людзей 50-х гадоў, вобразы сучаснікаў. Лёгка заўважыць, што працы мастака амаль заўсёды з паэтычным настроем. Гэта бачна ў невялікіх і на дзіва адухоўленых пейзажах, сакавітых па каларыце нацюрмортах, вытанчаных у колеры акварэлях. А колькі цікавых замалёвак пра Мінск. І ў кожнай — свая адметнасць, свой ракурс, нягледзячы на простыя назвы: “Вуліца імя Мяснікова”, “Вуліца “Камсамольская”. Але ў тым і каштоўнасць гэтых работ, што яны нясуць у

сабе своеасаблівы адбітак часу. Яны вельмі цікавыя ў параўнанні, бо тыя канкрэтныя мясціны, што ведаў калісьці мастак, можна ўбачыць і сёння, няхай і ў зусім іншым выглядзе.

Ён шмат маляваў. Вяртаўся з паездак з дзесяткамі эцюдаў. Можна з упэўненасцю сказаць, што творы Яўгена Красоўскага вытрымалі выпрабаванне часам. Непасрэднасць самых звычайных матываў, якія знайшлі адлюстраванне ў ягоных работах, сёння бачыцца сучаснай і арыгінальнай.

А вось на адкрыццё выставы ў галерэі “ЛаСандр-арт” варта было прыйсці і па іншай прычыне. Тут давялося пачуць цёплыя ўспаміны пра мастака. Высветлілася, што Яўген Красоўскі быў вельмі абаяльным чалавекам, меў шчодрое на дабрыву сэрца. Сын мастака, Аляксандр Яўгенавіч Красоўскі, з хваляваннем выказаў думку, што вельмі цудоўна, калі творчасць бацькі выклікае цікавасць праз гады. Галоўнае, каб ягоныя работы апынуліся, як кажуць, у добрых руках.

Палескія вобразы

Таццяна Шур

Творы на выставе жывапісу Мікалая Дубровы ў Гомелі расказваюць аб родным краі мастака.

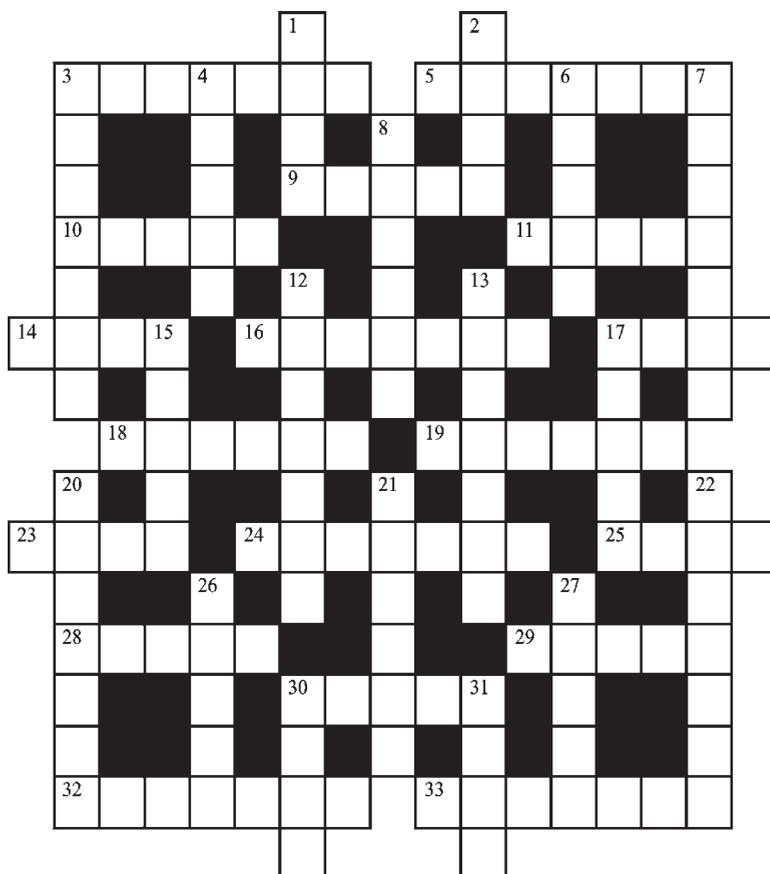
Асаблівае экспазіцыя — у яе шматжанравасці. У ліку прадстаўленых 57 твораў — пейзажы, нацюрморты, а таксама партреты народнага артыста Беларусі Міхаіла Фінберга, сцэнографа Пятра Захарава і іншых вядомых людзей.

З душэўнай цеплынёй аўтар паказвае ў сваіх работах і звычайных сельскіх жыхароў.

Асаблівае месца ў творчасці мастака адведзена Палессю. Наведвальнікі выставы змаглі бліжэй пазнаёміцца з родным горадам Мікалая Дубровы. Аўтар перадаў прыгажосць архітэктурных пейзажаў, а таксама гістарычных помнікаў — Свята-Міхайлаўскага храма, Юравіцкага манастыра, іншых слаўтасцяў.

Як вядома, у Юравіцкім храме захоўвалася цудоўная ікона, якая аказалася ў Кракаве. Цяпер яе замяняе копія.

КРЫЖАВАНКА

Адказы на крыжаванку

Па гарызанталі:
1. Рэспубліканскі ўнітарны прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку»
2. «Вянок»
3. «Спартак»
4. Рыбіна
5. Міколата
6. Мар'яна
7. Літвіна
8. Арыст.
9. Казімір
10. Пражскі
11. Міколата
12. Мар'яна
13. Казімір
14. Рэспубліканскі ўнітарны прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку»
15. Пражскі
16. Мар'яна
17. Літвіна
18. Арыст.
19. Казімір
20. Пражскі
21. Міколата
22. Мар'яна
23. Казімір
24. Рэспубліканскі ўнітарны прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку»
25. Явар
26. Баравік
27. Музей
28. Музей
29. Вал-
30. «Вянок»
31. Дубніца
32. Корсакі
33. Дубніца

Астравеччына

Па гарызанталі:

3. Назва партызанскай брыгады, якая ў часы ВОВ дзейнічала на Астравеччыне. 5. Назва вакальнага мужчынскага калектыву Астравецкага аддзела міліцыі. 9. Хто за Радзіму гарой, той сапраўдны ... (прык.). 10. Імя Гашкевіча, першага консула Расіі ў Японіі, які жыў на Астравеччыне. 11. Артур ... Прозвішча беларускага пісьменніка, аўтара зборніка “Сустрэча пасля вясны”, які працаваў у газеце “Астравецкая праўда”. 14. Сяргей ... Прозвішча дзяржаўнага дзеяча Беларусі і Расіі, былога старшыні Дзяржплана Расійскай Федэрацыі, уладжэнца Астравецкага раёна. 16. Адно з найбольшых азёр Астравеччыны. 17. Аднагадовая кармавая расліна. 18. Фёдар. Прозвішча камандзіра партызанскай брыгады, імя якога носіць вуліца ў Астравеці. 19. ... Мятліцкі. Імя беларускага паэта, галоўнага рэдактара часопіса “Польмя”, для якога Астравеччына — другая малая радзіма. 23. Напалеон ... Прозвішча беларускага мастака, аўтара шэрагу малюнкаў з краявідамі Астравеччыны. 24. Высокакаштоўны грыб. 25. Назва белага клёна. 28. ... фауны. Прыродазнаўчая ўстанова на Астравеччыне. 29. Група старажытных плямён, якія насялялі сучасную тэрыторыю Астравеччыны. 30. Зборнік твораў М. Багдановіча. 32. Адзін з самых старажытных родаў ВКЛ, прадстаўнікі якога валодалі Астравецкам 185 гадоў. 33. Вёска на Астравеччыне, дзе жыў і працаваў польскі пісьменнік Генрык Сянкевіч.

Па вертыкалі:

1. Званне, чын. 2. “Астравеччына, ... дарагі”. Кніга прафесара Адама Мальдзіса, уладжэнца Астравеччыны. 3. Груповыя практычныя заняткі ў ВНУ. 4. Ніна ... Прозвішча пісьменніцы, аўтара зборніка “Права на адсяленне” і інш., якая працуе галоўным рэдактарам “Астравецкай праўды”. 6. Імя Богуша-Шышкі, беларускага мастака, аўтара кнігі “Леанарда да Вінчы” і інш., уладжэнца Астравеччыны. 7. Гатунак груш. 8. Той, хто валодае высокім майстэрствам у якой-небудзь галіне (разм.). 12. Пасёлка, дзе нарадзіўся беларускі мастак Алег Дзямішэўскі. 13. ... Сваё. Імя беларускага паэта, які жыў і працаваў на Астравеччыне. 15. Від народнага мастацтва, з даўніх часоў распаўсюджанага на Астравеччыне. 17. Рака на Астравеччыне, прыток Нёмана. 20. Травяністая расліна, якая расце на лугах, балотах. Сустрэкаецца на Астравеччыне. 21. Старажытная вёска на Астравеччыне, якую ў 1914 годзе наведлі Янка Купала і Паўліна Мядзелка. 22. Яраш ... Прозвішча двараніна, якому кароль Жыгімонт II Аўгуст перадаў маёнтак Астравец. 26. Назва Астравецкай вытворча-гандлёвай фірмы. 27. “... і мурашкі”. Байка ўладжэнца Астравеччыны Янкі Быліны. 30. Чорненкае, магнаценькае, як прыйдзе бяда — пацяе вада (заг.). 31. Грамадская арганізацыя культурна-асветніцкага і інш. характару.

Лявонцій Целеш,
г. Дзяржынск